

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

6TE ÅRG.

DEN 23 APRIL 1905.

N° 30

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: N. O. M. Flensburg. — Prinsarne Gustaf Adolfs och Vilhelms besök å Sofiero. — Statsministerskiftet. — Det högre armébefälet. — C. M. C. Lewenhaupt. — Skidtävling Mellansel-Umeå. — Adelsmötet i Stockholm. — Karolinernas målare. — Från Svenska Jägarförbundets årsmöte. — Ryttarfesten i Örebro. — Ett femtioårsminne. — Från sällskapet "Barnavårds" soaré i Stockholm. — Afliden skådespelare. — Vegaminnat. — Ryssland just nu. IX. — Brokigt utomlandsnytt. — Det äldsta och det yngsta Italien. — Veckans porträttgalleri.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1905.

Efter porträtt.

N. O. M. FLENSBURG.
PROFESSOR.

Kiucki: Bengt Sjöforsparre

N. O. M. FLENSBURG.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Professor Nils Olof Mathias Flensburg fyller den 22 april 50 år. Äldste son af biskopen i Lund, Wilhelm Flensburg, har han vuxit upp i residenset invid Helgonabacken, och liksom han i den sydsvenska universitetsstaden fått sin första undervisning och sin akademiska bildning, så har han ock här funnit fältet för sin lifsgärning.

Den vid universitetet för mindre än ett tiotal år sedan inrättade professuren i sanskrit, med jämförande indoeuropeisk språkforskning, hvars förste innehafvare han är, har i honom funnit en målsman med gedigna kunskaper icke blott i dessa utan äiven i snart sagdt alla humanistiska ämnen. Naturlig läggning åt estetiska studier står hos honom i sammanhang med en skaldebegäfnings som gjort hans namn känt vida utanför *Alma Maters* ramar. Blygsamhet har hittills afhållit honom från att i bokform utgifva sina dikter, af hvilka många, om än tillfällets alster, äga stort och bestående värde, utmärkta som de äro af ädelt poetiskt innehåll och en versbehandling, som endast ett fint öra för språkets intimaste nyanser förmår åstadkomma. Skaldernas skald har han besjungit, Runeberg, Snoilsky och Gunnar Wennerberg. Flera af Lunds universitets prydnader, en Nyblæus, Weibull, Knut Söderwall, har han hyllat med diktens blomster, och i minnessången öfver J. P. Hartman bryter fram liksom en efterklang af denne mästars tonskapelser.

Det lundensiska "Lukasgillet's" publikation *Finn* gömmer sådana pärlor som "Suomis sång", ett kväde till Finland, och "Min första studentmössa", ett ungdomsminne från gamla botaniska trädgården i Lund.

Mången märkedag för Lund eller dess omnejd har fått sin rätta *festivitas* genom professor Flensburgs alltid beredvilliga, alltid vackra och högstämda diktning. Främst böra kanske dock nämnas *kantaterna*, däribland vid S:t Andreaslogen Corfitz' tjugofemårsjubileum 1893, vid H. M. Konung Oscars tjugofemåriga doktorsjubileum s. å., vid Gustaf II Adolfsfästen i Lund 1894 och *last but not least* vid sällskapet C. C:s tjuogoårsfäst 1888.

Professor Flensburg har upprepade gånger varit studentkårens ordförande, har varit kurator för Lunds nation och är sedan länge en af nationens sex hedersledamöter.

För närvarande uppehåller sig den ungdomlige femtioåringen i Algier, där han är svenska statens ombud vid den nu pågående fjortonde internationella orientalistkongressen.

Vi sända honom en hjärtlig hälsning från hembygden med tack för hvad han gifvit oss under de år som gått, och med de varmaste lyckönskningar för tider som stunda.

John Ask.

PRINSARNE GUSTAF ADOLFS OCH VILHELMS BESÖK VID SOFIERO.

Vid återkomsten till fosterjorden från sin betydelsefulla utländska resa möttes prins Gustaf Adolf i Helsingborg af brodern, prins Vilhelm. Prinsarne hafva med vistelsen i Helsingborg förenat ett besök på det kungliga lustslottet Sofiero, hvilket under sakkunnig ledning besågs. Å slottet pågå för närvarande omfattande reparationsarbeten, för att det må sättas i värdigt skick att mottaga härtigen af Skåne och hans unga brud.

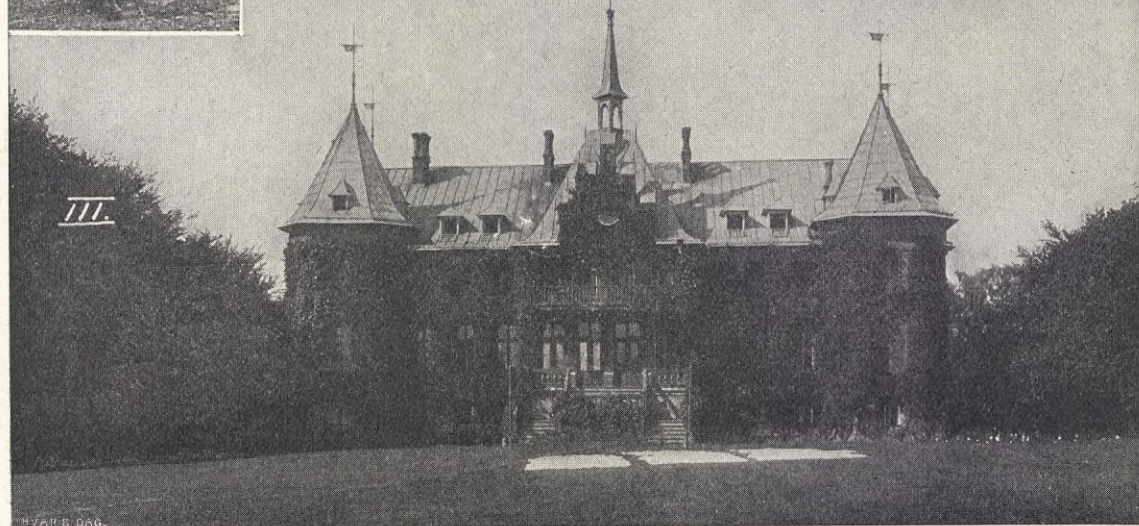
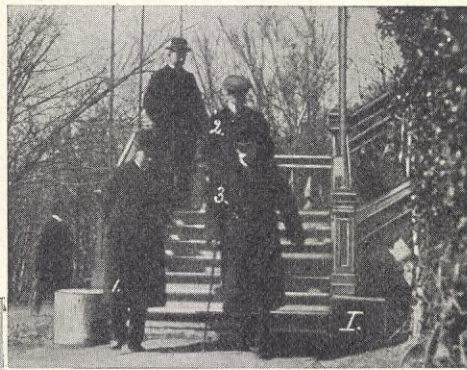

Foto. Rangnitt & Holmquist, Helsingborg

I. PRINSARNE GUSTAF ADOLF (1) OCH VILHELM (2) VID SOFIERO. Öfverhofjägmästare Ankarcrona (3).
II. PRINS VILHELM. III. SOFIERO, det kungliga lustslottet nära Helsingborg.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Stålm.—Gbg

STATSMINIS-

Till statsminister efter excellensen Boström, förordnade k. m:t tisdagen d. 13 d:s tillsvidare statsrådet Johan Olof Ramstedt.

R. är född i Stockholm 52. Han aflade mogenhetsexamen vid Stockholms lyceum 69. Efter afl. hofrättsex. i Uppsala blef han 73 auskult. o. e. o. notarie i Svea Hofr.

År 86 blef han assessor i hofrätten o. 92 ord. rev.-sekr. efter att ha varit konstituerad sedan 89.

JOHAN OLOF

TERSKIFTET.

92—96 var han förordn. till led. först af nya lagberedn., sedan af lagbyrån.

Under åren 96—98 var R. expeditiöschef i justitiedep. och vardt 98 utstittieråd. I juli 02 inkallades R. som konsultativt statsråd i den Boströmska regeringen.

Förordnandet "tills vidare" beror rent formellt sedt på att regent och ej konung fattat beslut i saken. Emellertid är att antaga, det frågan icke erhållit slutgiltig lösning.

RAMSTEDT.

Den 11 april afled i Stockholm f. d. adjutanten hos konung Oscar I, f. d. kammarherren hos änkedrottning Desideria, greve *Carl Magnus Casimir Lewenhaupt*, född 27. Underlöjtnant vid Andra lifgardet 47, kapten 61, afsked 80. Under det gamla representationsskicket tog han 53 plats bland ridderskapet och adeln och representerade sedermera i Första kammaren Stora Kopparbergs län 75—84 och 84—93 Jämtlands län. L. var 65—90 riksbanksfullmäktig. Mångårig stadsfullmäktig, m. m.

Han beklädde äfven sedan 61 posten som generalguvernör och stormästare i Timmermansorden.

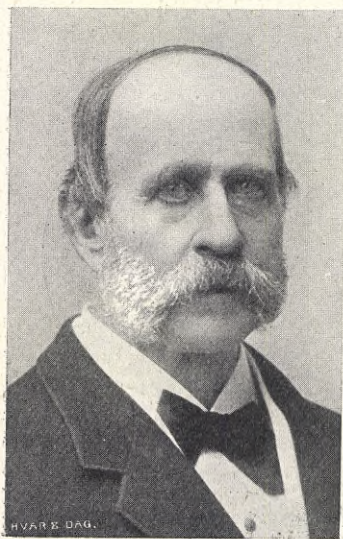

Foto. Dahlöf, Stockholm.

Kisteh. Bengt Sjöbergparre.

C. M. C. LEWENHAUPT. †

DET HÖGRE ARMÉBEFÄLET.

L. F. LOVÉN.

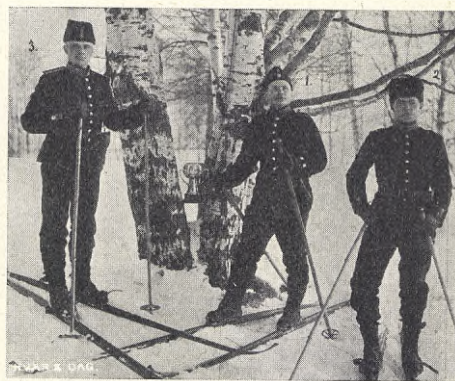

J. A. M. BLOMSTEDT.

Vid Andra Lifgrenadiärregementet har i dagarne chefsombyte ägt rum, i det dess öfverste, *L. F. Lovén*, beviljats afsked och till chef t. v. utnämnts öfversten i generalstaben *J. A. M. Blomstedt*. — Generalmajor Lars Fredrik Lovén är född 44 i Stockholm, stud.-ex. 63, und.-löjtn. vid Upplands reg. 64, löjtn. vid gen.-staben 73, kapten därst. 97, kapten i Upplands reg. 80, major vid gen.-staben 85, öfverstelöjtn. i armén 89, vid S. skånska inf.-reg s. å., öfverste o. chef f. 2 lifgr.-reg. 92, afsk. 05, därvid utn. t. generalmajor. — Dir. i Göta kanalb., ordf. i centralst. f. Östergötl. Ensk. bank.

SKIDTÄFLING MELLANSEL—UMEÅ.

34 deltagare hade mött till den stora täflan i rapportföring på skidor för militärer som för icke så länge sedan var anordnad Mellansel—Umeå, 4 off., 5 underoff. och i öfrigt manskap från flera af arméns reg. Starten skedde kl. 6. f. m. Snöstorm låg hela tiden emot. Kl. 4,06 nästa morgon inkom förste, 4,07 (!) andre, 1/2 min. senare tredje man. Alla tre pristag. tillh. Västerbottens reg., hvilket de sista 4 åren eröfrat det Kellgrenska skyttepriset, och nu äfven hemförde den af samme man skänkta silfverbägaren och de stora panningpriset.

DE TRE PRISTAGARNE i den norrländska skidtävlingen för militärer Mellansel—Umeå en sträcka af 170 km. Volontär Fjellberg (1), volontär Dahlberg (2), serg. Bergman (3). — Foto. Garfvé, Umeå.

ADELSMÖTET I STOCKHOLM.

Foto. HVAR 8 DAG.

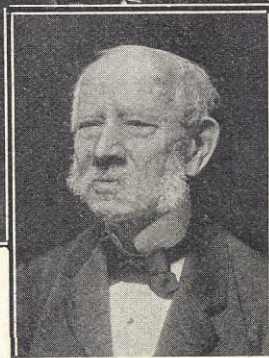
RIDDARHUSETS
STORA
GULDMEDALJ.

Major A. Ugglå (10), Dir. von Heiland (11), Int. E. von Gegerfelt (12), Kapt. O. Kuylenstierna (13), Kam.-h. W. Gyllensvärd (14), Ing. Schauman (15), Kammarherre Weidenheim (16), Kammarherre v. Hofsten (17), Ass. Lagerbjelke (18), Öfverste Wijblad (19), Godsäg. Wasastjerna (20), Håradshöfding Hedenstierna (21).

Frih. R. Cederström erhöil vid mötet riddarhusets stora guldmaljl för 51-årigt arbete till ståndets fromma.

GRUPP AF DELTAGARE I DET NYLIGEN AFSLUTADE ADELSMÖTET I STOCKHOLM, hvilket sammanträder hvar tredje år.

Grefve H. H. Wachtmeister, (mötets ordförande) (1), Riddarhusets sekr. Stuart (2), grefve R. v. Rosen (3), Grefve G. v. Rosen (4), Friherre C. Cson Bonde (5), Grefve F. U. Wrangel (6), Grefve Ph. Klingspor (7), Kammarherre Belfrage (8), Öfverstelöjtn. friherre Leijonhufvud (9),

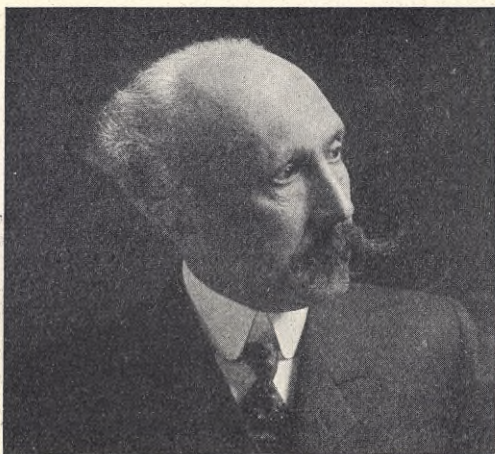

KAMMARHERRE FRIHERRE R. CEDERSTRÖM, mångårig ledamot i riddarhusdirektionen.

KAROLINERNAS MÅLARE.

60 år fyllde den 12 april historiemålaren professorn vid Fria konsternas akademi i Stockholm friherre Gustaf Cederström. I H. 8 D. V: 34 återfinnes helsidesbild jämte utförlig biografi af den utmärkte konstnären, hvilken

nyligen fullbordat en ny stor duk, "Narva". Denna tafla skildrar Karl XII till häst vid Narvas fästning, omgifven af sina generaler, under det rys-sarna nedlägga fanorna. I bakgrunden lyser en nedgående sol öfver snölandskapet. Arbetet lär komma att utställas vid den stora expositionen i München.

Det betydande arbetet, som utgör en motsva-righet till konstnärens berömda skildring af epi-logen i Karl XII:s saga, hans lik, som bäres öfver gränsen, är frukten af flere års arbete.

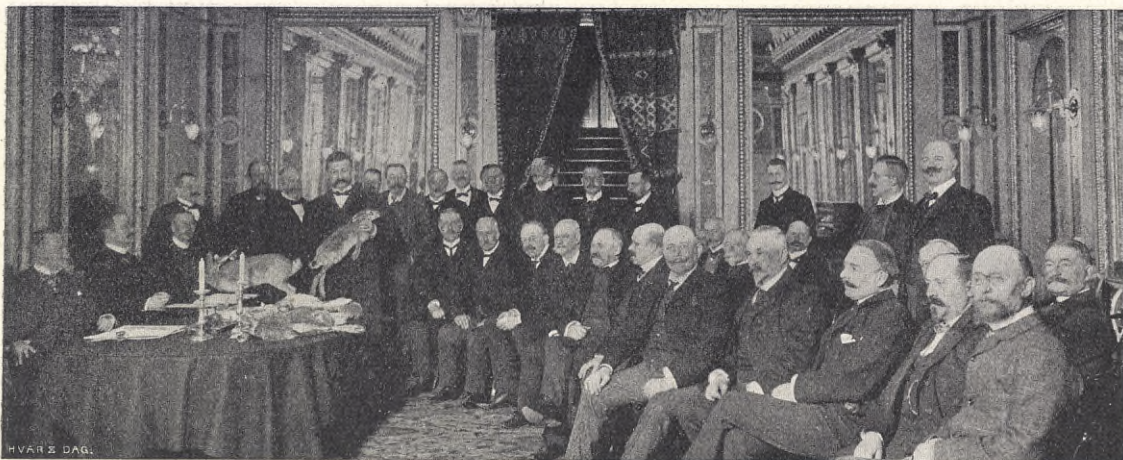

HVAR 9 DAGS.

PROF. G. CEDERSTRÖM. — PROF. CEDERSTRÖM I SIN ATELIER.

Kliché: Bengt Skjerveparri.

FRÅN SVENSKA JÄGARFÖRBUNDETS ÅRSMÖTE.

HVAR 9 DAGS.

Svenska Jägarförbundet höll den 11 ds sitt årsmöte å Grand Hôtel i Stockholm, hvilket öppnades af landshöfd. greve Douglas, som äfven valdes till ordf. å mötet. Åtskilliga för jaktvården viktiga frågor behandlades under dagens löpp.

Sittande, från vänster räknadt (i första raden): Landshöfd. greve L. Douglas, vice ordf., Jägm. K. Hanström, sekr., Kaptenen greve F. Cronstedt, Brukspatr. A. Wasastjerna, Öfverjäg. C. G. Göthe, Kammarh. S. Flach, Jägm. L. J. Hallgren, Landsh. P. Isberg, Kapten F. Björkenstam, Kammarh. greve C. Lewenhaupt, Jägm. F. Bremberg, Kammarh. W. von Eckermann, Fabrikör Fr. Nyborg, Hofrättsr. C. G. Wästfelt. **Sittande, från vänster räknadt (i andra raden):** Jägm. M. Stenberg, Jägm. Hj. Öhrström, Jägm. A. Malm-borg, Jägm. J. O. Sylvan, Jägm. C. A. Hollgren. **Sående, från vänster räknadt:** Jägm. A. Wahlgren, Hofjägm. E. von Eckermann, Godsäg. frih. W. von Schwerin, Prof. E. Lönnberg, Godsäg. D. Dickson, Förste hofjägm. greve T. Thott, Konservator G. Kolthoff, Dir. C. G. Strokirk, Herr W. Wöhler, Brukspatr. A. Ekelund, Jägm. C. A. Öhrström, Docenten G. Grönberg, Hofrättsnotarien B. O. Lager-gren, Kaptenen greve G. Lewenhaupt, Godsäg. A. G. Hanström.

RYTTARFESTEN I GÖTEBORG.

HVAR 2 DAG.
Kliché: Bengt Silfversparre.
KAPTEN O. LINTON, I:a pris i prisridn.

HVAR 2 DAG.
Kliché: Bengt Silfversparre.
GRUPP AF DELTAGARE I PRISHOPPNINGEN.

1. Herr G. Barclays phaeton (hederspris).
2. Göteborgs Hyrverksbolags victoria (hederspris).
3. Konsul C. O. Wijks dogcart (hederspris).
4. Herr M. J. Levisons dogcart (hederspris).
5. Fröken G. Magnus' dogcart (silfvermed.)
6. Fröken Hedströms dogcart (silfvermedalj).

3—6 foto Clason, öfriga fotos af A. Larsson, Göteborg.

HVAR 2 DAG.
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg
7. FRÅN CORSON I SLOTTSKOGEN.

DEN PLATS, DÄR DET FÖRSTA SPADTAGET Å SVERIGES JÄRNVÄGAR TOGS FÖR 50 ÅR SEDAN.

Den 30:de april ha 50 år förflutit sedan arbetet å statens järnvägar började. Vår bild utvisar platsen där det första spadtaget togs vid Skofveryd strax söder om Alingsås. Mannen vid stenen är nu 77-årig P. Skog i Alingsås, hvilken vid ifrågavarande tillfälle för 50 år sedan var den som bortforslade den första skottkärran grus.

Den öfverallt i vårt land bekante skådespelaren Emil von der Osten aflid nyligen i Oskarshamn vid 57 års ålder. Tysk till börden — han var född utanför Berlin — har v. d. O. från scenen uppträdt på icke mindre än tre olika språk. Han har med framgång prövat sina krafter på de mest skilda områden. Han har spelat Othello och andra hjälteroller, uppträdt i skådespel af Hauptmann lika väl som i uppslupna lust-

Efter fotograf. FRÅN SÄLLSKAPET »BARNAVÅRDS» SOARÉ I STOCKHOLM: I midten »VÄREN», (grefvinnan Svea Hamilton, f. Tornérhielm).

spel. Hans far var impresario, och då ett af denne ledt operasällskap i början af 60-talet kom till Göteborg var den 12-åriga Emil med. Här i hamnstaden drogs han mot sjön, tog hyra, seglade ut och aflade i sinom tid både styrmans- och sjökaptensexamen i Göteborg. Han hade emellertid som sjöman äfven haft intresse för annat än facket. De tyska klassikerna hade särskildt genomgått, och då han en gång besökte Filadelfia, kom han att öfvervara en representation på därvarande tyska teater, som så mäktigt grep honom att han utan vidare öfvergaf Neptun

E. von der OSTEN från hans sjömans-tid på 60-talet.

för Thalia. — Han uppträdde först på olika amerikanska scener, kom sedan till Tyskland och stod där snart i högt anseende. Efter gästspel i Stockholm, blef han fästad vid Sverige, där han under senaste åren bereste landsorten med eget sällskap.

EMIL von der OSTEN. †

I samband med hästutställningen i Stockholm gafs den 10 d:s å cirkus å Djurgården till förmån för sällskapet Barnavård, hvars beskyddarinna är prinsessan Ingeborg, en föreställning, hvarvid medlemmar af den högre societeten utgjorde så väl agerande som publik. Programmet upptog hästsportnummer, fäktning af damer, trubadursång, pantomim, "pavane", hvilken förträffligt dansades, ett större festtåg, framställande "Vären", o. s. v., o. allt var synnerligen smakfullt.

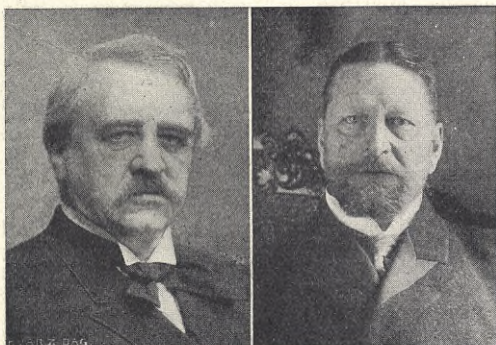
VEGAMINNET.

Den 24 april 1880 redde sig Stockholm till fest. Aldrig tillförene och ej håller senare har Sverige beredt enskilda män ett sådant mottagande som kom Adolf Erik Nordenskiöld och hans kamrater till del efter Vegas stolta färd kring två världsdelar. Alla, från kungen till hans enklaste undersåte, ville ge sin hyllning åt dem, som med den äran fört det svenska namnet ut öfver världen. Och vi som nu en half mansålder senare se på verket, då kritiken fått öfva sitt granskarekall, vi måste med glädje erkänna att den vunna, entusiastiska hyllning, som då gafs var välförtjänt, och att Vegas färd ej blott i stundens berusning, utan äfven för eftervärlden skall stå som ett af den svenska forskningsens yppersta minnen!

Den 28 juni 1878 lämnade Vega under Louis Palanders befäl Karlskrona hamn och den 17 juli gick Nordenskiöld ombord i Tromsø; några dagar senare

landet underrättelsen om att det lyckats föra den svenska flaggan nordöstra vägen till Japan. Efter ett triumftåg utan like kastade Vega på aftonen den 24 april 1880 ankar på Stockholms ström.

Skiftande öden ha sedan den dagen träffat Vega och hennes män. Själ af hon efter många nya färder i fångstens tjänst den 31 maj 1903 gått i sin graf på botten af Melville bay vid Grönlands västkust. Den man, Adolf Nordenskiöld, som skapade hennes ryktbarhet och med hvilkens namn hennes i alla tider skulle blifva sammanflätadt, var det ej håller förunnadt att upplefva kvartsekelsdagen af triumfen. Den 12 aug. 1901 slutade hans lysande lefnadsbana. Före honom hade en deltagare, den italienske löjtnanten G. Bove gått ur tiden, och den 30 nov. 1902 afled dr Anton Stuxberg, expeditionens bekante zoolog. Äfven ringen af dem som möjliggjorde expeditionen,

A. E. NORDENSKIÖLD.

L. PALANDER.

ångade hon ut på Ishafvet med tillsammans 30 man ombord. Vid Jenisejs mynning inkom man i ett haf som aldrig förr plöjts af en fartygsköl och sedan gick färdens öfver okänt haf i öfver 500 mil. Den 19 aug. kringseglades gamla världens nordspets, Kap Tscheljuskin, och några dagar senare skildes Vega på öppna hafvet från den i Sverige byggda ångaren "Lena", som åtföljt henne och som än i dag torde vara jättefloden Lenas bästa fartyg. Två dagsresor från Behrings sund måste man dock den 28 sept. stanna, och i nära 10 månader till den 18 juli 1879 låg Vega vid Pitlekaj innesluten i Ishafvets ismassor. Två dagar senare seglade hon, iklädd full flaggskrud, in i Stilla oceanen och efter ytterligare några dagar bragte telegrafren från Yokohama världen och foster-

VEGAS BESÄTTNING.

genom att med en tredjedel hvar täcka kostnaderna för densamma är bruten med det att Oscar Dickson gått ur tiden. Med de bägge andra, konungen och den sibiriske magnaten Alexander Sibiriakoff äro vi inne på dem som nu vid kvartsekelfästen med en känsla af stolthet och tillfredsställelse förunnats att erinra sig sin ungdoms verk. De kvarlevande af Vegas stab äro af fartygsbefälet statsrådet L. Palander, kommandörkaptenen E. C. Brusewitz, och kommandören i danska flottan A. Hovgaard, bland vetenskapsmännen professorn vid Karolinska institutet Ernst Almquist, professorn vid Universitetet i Uppsala Fr. R. Kjellman och dr Osc. Nordqvist, en af dem som drabbats af den ryska våldsregimen i Finland. — Sverige skall sent glömma Vegamännens namn! —r.

VEGA, EFTER HEMKOMSTEN, FÖRANKRAD PÅ STOCKHOLMS STRÖM.

RYSSLAND JUST NU.

FRÅN HVAR 8 DAGS UTSÄNDE KORRESPONDENT.

IX.

Jag gjorde min lustiga vän polackens bekantskap på ett kafé i Kiev, där jag bladdrat mig led i Weysenhofs "Syn marnotvarny", den polska bokmarknadens senaste nyhet, och där han höll på att somna öfver den aktningvärda tidningen "Kievlianian". Polackerna bli alltid glada, när de se en främling intressera sig för deras kultur och öfvervinna i så fall lätt sin motvilja att tala ryska eller tyska. En bildad polack behärskar båda språken, men det ena bjuder honom emot såsom påtvingadt af tyranniet, och det andra som tillhörande ett förhatligt folk och påminnande honom om ett lika rätt nationellt förtryck. Min polske vän var tydligen bildad och talade ryska med oklanderlig accent, och det trots att han var välmående godsägare från trakten af Sosnowice. Vi hade resonnerat om allehanda, om Weyssenhof, som allmänt anses vara en stor satiriker, och om Przybyszewski, som allmänt anses vara galen, då en gendarmofficer, i sin gråa uniform med de försilfrade epåletterna, kom in och slog sig ner ett stycke ifrån oss. Han hade ett bredt svart band om armen.

— Han sörjer storfurst Sergeij, hviskade polacken skrattande, och det kan nog hända, att det inte bara är på landsfaderns bud och på tjänstens vägnar. Den saligen allidne var hans likars varme gynnare, som ni vet. I det här bladet står det för rästen, att hela det ryska folket är försänkt i bittraste sorg. Den gamla gumma, som samlade opp resterna af storfurstens hjärna i sin näsduk, lär ha snyttat förtvifladt och inte velat ta tröst. Man tycks enligt tidningen kunna tolka den episoden symboliskt.

— Jag vet, Moskovskija Vjedomosti är särskildt stark i den där sortens symbolik. Men hvad säger man i Polen?

— Gendarmerna sörjer . . . Men ämnar ni er verkligen till Warszawa?

— Det kan ju ha sitt intresse i dessa tider . . .

— Bara ni kommer ihåg, att vår konstitution . . .

— Konstitution . . . ?

— Att vår säregna konstitution inte garanterar riktigt säkert skydd för lif, personlig frihet och egendom hvarken åt det egna landets barn eller främlingar. Man kunde snarare säga, att den garanterar motsatsen, i synnerhet under nu rådande förstärkta skyddstillstånd. Det låter ju mycket bra, förstärkt skyddstillstånd, men det betyder husvisitationer, militärpatruller, administrativ inspärning, massacker på folkförsamlingar, spioneri, brutna bref, falska angivelser och all möjlig styggelse. Polisen ännu mer hysterisk och nyckfull än vanligt, hvilket ibland kan ge anledning till sorgglustiga episoder. Det hände för en tid sedan på någon cirkus i Warszawa, att en clown förevisade en åsna, som var envis och motspänstig, efter åsnors sed. När den kommanderades framåt, ville den nödvändigt gå baklänges. Då utropar clownen med plötslig inspiration: "Mitt lilla djur, nu skall du inte bära dig åt som en annan Kuropatkin!" Publiken senterade skämtet, men polisen stängde cirkusen och häktade clownen. Huruvida åsnan sattes på svältkost, är mig icke bekant.

Och min polska vän undfagnar mig med ännu många drag ur Warschauadministrationens skandalkrönika, kommer sedan in på den allvarliga politiken och slutar i historien.

— Här i Kiev kommer man lätt att tänka på, hur Ryssland fick sin kultur ifrån Polen, öfver Lill-Ryssland och upp till Moskva. Sedan har det betalt oss igen i barbari. Ryssarna äro stolta öfver sin Peter den store, men de borde vara ännu stoltare öfver de många reformer och framsteg, som kommit till sedan hans tid. Ni vet, att när tsar Peters bödlar tröttnade, så tog han själf yxan och slog dem alla ur brädet ifråga om nit och skicklighet. Det är Rysslands nationalhjälte. Sedan den tiden har Ryssland gått ofantligt framåt och kulturen blifvit oerhördt förfinad. Aldrig har man

Efter fotograf.

WARSCHAU: »Krakowskie Przedmiescie», en af hufvudgatorna.

Kitché: Bengt Sjöfverparre.

sett den nuvarande tsaren i egen hög person stå med en blodig bila och hugga hufvudet af sina undersåtar.

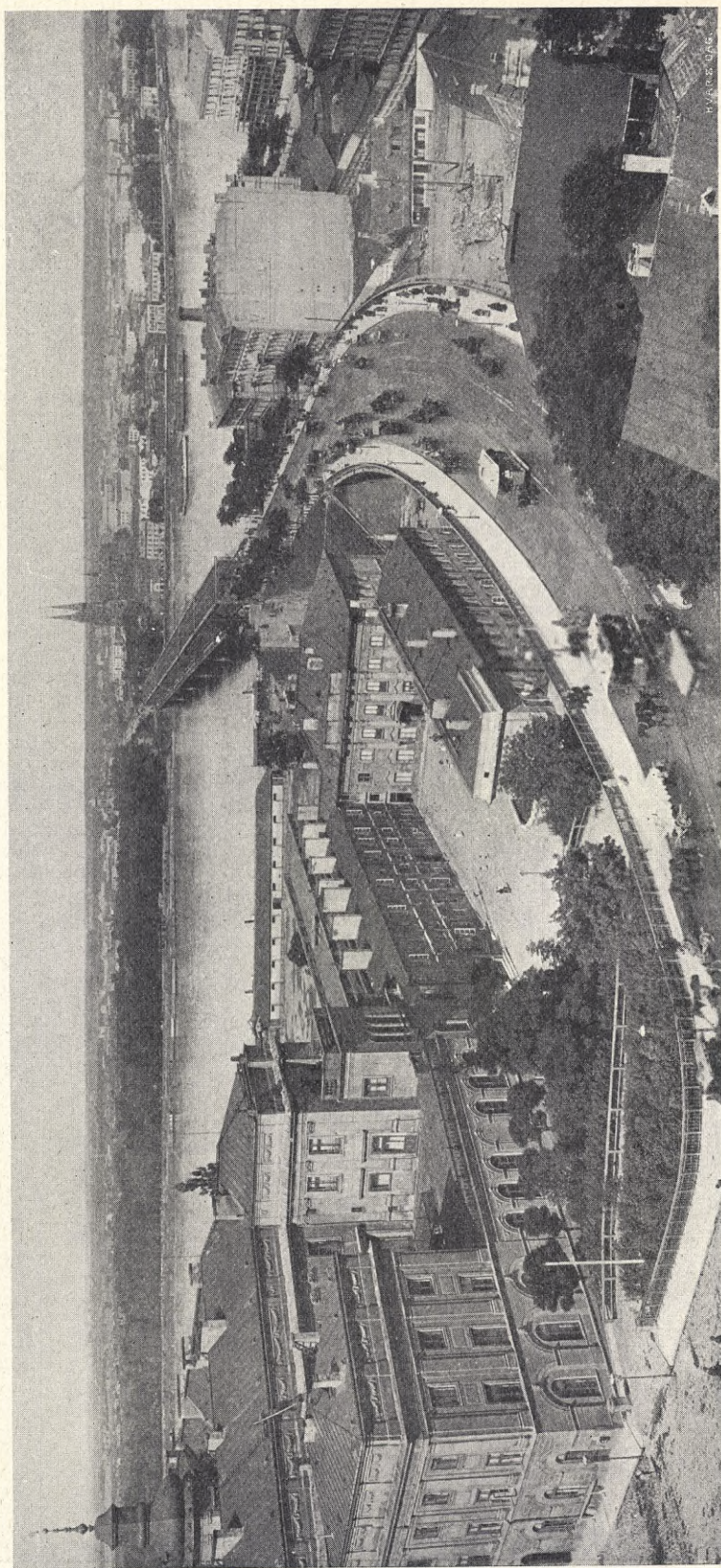
Och min vän polacken hän-gaf sig åt en mycket ärerörig munterhet öfver ryssarnes stora historiska minnen, berättade anekdoter ur de regerande kejsarinnornas lif, hvilka omöjligt skulle kunna tryckas, och blef allvarlig igen, först när han åter kom in på det samtida Polens trista öde och dock aldrig upp-gifna drömmar.

— Hvarför skall man miss-trösta? När ni kommer till Warszawa, skall ni från järn-vägen kunna se befästningarnas vallar och kanoner. De se farliga ut, men äro nog inte ens så ointagliga som Port Arturs . . .

När jag kom till Warszawa, såg jag soldater inte bara på fästningsvallarna, utan på bangårdens hela område och mötte flera väpnade patruller redan på vägen till hotellet. Det råder visserligen lugn i staden, men lugnet efter stormen, eller mellan stormarna. Strejkerna breda ut sig, begynna och afstanna fullkomligt oberäkneligt, oordningar bryta ut då och då, men planlöst, hysteriskt.

Ännu ser man öfver allt i staden spåren af de ohyggliga dagarne i början af februari, äfven om man inte har tillträde till fängelserna och lasaretten. När man vandrar på Marszalkowska, den stora handels-gatan i Warszawas centrum, ser man i nästan hvarje magasin sönderslagna och nödtofftigt reparerade fönsterrutor och demolerade skyltar. Många bodar äro stängda, några plundrade, särskildt illa medfarna äro de, som velat ståta med hofle-variantörskapet namn och granna emblem. Allra värst har massan rasat mot bränvinsutskänkningslokalerna, inte af nit för nykterheten, utan därför att de äro kronans bodar, som dra pengar ur folkets fickor till statens profit. Blusmännen stormade fram mot dem under det hänfulla ropet: "Jesli chcesz byc cesarzem, to nie bondz szynkarzem!" Om du vill vara kejsare, så var inte krogvärd!

Vid Marszalkowska ligger också den Wienska bangården tyst, mörk och liflös, ty man sträjkar på några järnvägs-linier liksom öfverallt vid spårvägarna och vid de flesta fabriker. Det händer, att arbetet nedlägges, utan att de sträjkande formulera

Efter fotograf.

WARSCHAU: Järnbron öfver Weichseln med utsigt öfver Praga. På gatan i förgrunden kastades bomben mot polismästaren baron Nolken.

Kivak: Hvarj dag, s. 10.

några fordringar — det sker på befallning af den mystiska organisation, som står bakom hela orosrörelsen. Men det är så lyckligt för regeringen och de samhällsbevarande, att det finns en hel mängd olika revolutionära föreningar, som omöjligt kunna komma till samarbete. Den ena styrs från Galizien, den andra är uteslutande hemma i ryska Polen. Den ena är polskt nationell och drömmer om Polens återupprättande, den andra är kosmopolitisk och bekämpar alla nationella ideal; en

trede är rent judisk och har sitt särskilda program, en fjärde är till hälften judisk och bekämpar den förra, en femte är kanske antisemitisk. Allesammans ha de sina särskilda prässorgan och drifva sin underjordiska propaganda på egen hand. Hos en bekant såg jag en sådan revolutionär judetidning, tryckt i litet format, på tunnt papper, med hebräiska typer. Alla dessa föreningar intrigera inbördes på gammalt polskt manér, och i dem firar den gamla polska vältaligheten alltjämt nya stortade triumfer. En af Warszawas mest spridda tidningar har innehållit en allvarlig ledare, som varnat polackerna för att i dessa tider allt för mycket hänge sig åt detta nationallyte, tungans öfverdrifvet flitiga bruk och kärleken till fraser, som äro beräknade på applåder.

Står det polska samhället på någon punkt fullt enigt med sina fordringar och önskemål, så är det i den segslitna språkfrågan. Det polska språket låter inte döda sig, det lever på folkets tunga lika väl som i en originell och lifskraftig litteratur. Det kämpar för att vinna inträde i det offentliga lifvet och i skola och universitet, där det väl framför allt borde höra hemma. Men där stöter det på sin argaste och mest tjurhufviga motståndare, systemet Apuchtin.

Apuchtin, hvilkens namn så ofta förbannats af polska läppar, var en behård rysk byråkrat och en

snustorr doktrinär, som med tillhjälp af skolschema och rotting ville förvandla polackerna till trogna ryssar, med ryskt språk och ryska tänkesätt. Då han på 1870-talet sattes i spetsen för det polska kolväsendet, satte han som sitt mål att alldeles utrota polskt språk och polska traditioner. Det blef strängeligen förbjudet att tala polska inom skolans väggar, den inhemska litteraturen förhånades, historien förfalskades. Sobieskis hjältedåd vid Wien framställdes som en be-

Efter fotografi.

WARSCHAU: Kungliga slottet.

Klöhn: Benjtt. Skulptureparve

drift af lillryska kosacker. Pusjkin och Gogol prisades som de rätta nationella författarna, medan Mickiewicz och Slowocki kallades för dåliga rimsmeder på ett barbariskt och afsigkommet språk. Koscinszko blef naturligtvis en brottslig upprorsmakare, och kejsarinnan Katarina Polens sanna välgörarinna.

Apuchtin begrep inte, att han hittat på det allra bästa sättet att fostra hetsiga och missnöjda polska patrioter, som måste hata Ryssland och allt ryskt. Och de nitiska ryska lärarna, som importerats från Petersburgs seminarier, sågo med bitter förvåning, hur deras undervisning alls inte bar någon frukt, och förargades, när de hörde sina lärjungar kalla Pusjkin för en dålig hofpoet, Gogol för en fnoskig bonde och Katarina II för en cynisk bedragerska.

Småningom kom man nog i ledande kretsar under fund med, att systemet inte var så alldeles förträffligt, men i Ryssland reformerar man inte annat än när det är för sent, och så har allt fått bli vid det gamla. Marken var väl beredd för den vidunderliga skols'rejk, som polackerna nu till sist satt i scen för att ge eftertryck åt sina fordringar. De motsträfviga, som fortfarande velat sända sina barn i skolan, ha tvingats till eftergift genom öfvertalningar och hotelsebref. Skolpojckarna ha naturligtvis varit förtjusta och bidragit till den goda saken genom att sprida pro-

klamationer i flickskolorna. Resultatet har blifvit, att af Warszawas sju manliga gymnasier fem måst stängas och af de tre kvinnliga två. På ett stort föräldramöte, som skoldistriktets styresman utlyste för att bringa klarhet i oredan, ställde han sig sympatiskt till de polska önskemålen, utan att kunna ge några bestämda löften. De uniformerade herrarna i undervisningsministeriet, där alltid någon general sitter som folkbildningens

Efter fotografi.

WARSCHAU: Slottet Lazienki, från Stanislaw Augusts tid. Klöhn: Benjtt. Skulptureparve

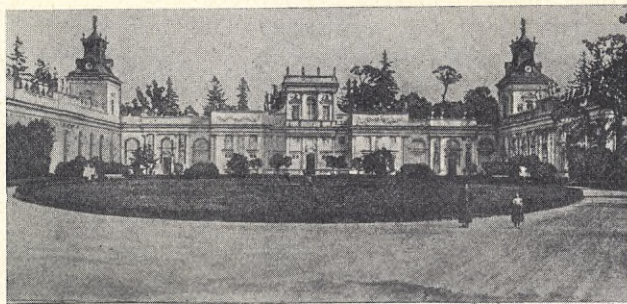

högste målsman, tycka inte om att arbeta fort och ta inte gärna råd af de ouniformerade, som bara ha att marschera, utan att resonnera.

I tidningarna ägnas oändliga spalter åt skolfrågan. De polska tidningarna föra en trist tillvaro, och själfva deras ringa omfång och magra innehåll ge ett uttryck af, att det offentliga

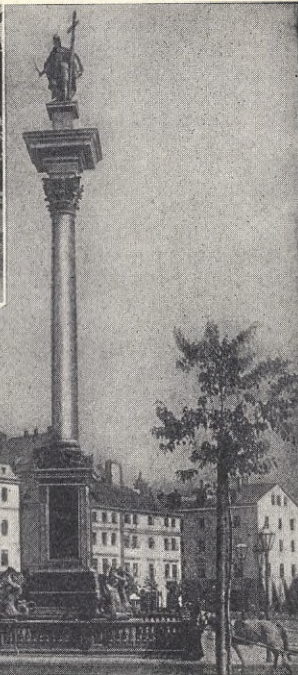
ordet är ställdt på indragningsstat. De äro samtliga ställda under den preventiva censurens skugggrädda och nyckfulla regemente, njuta alltså inte ens det mått af frihet, som många ryska blad erhålla. I Warszawa utkomma dessutom två ryska tidningar, af hvilka den ena är officiell, samt åtminstone en hebräisk.

Man behöfver inte länge studera Warszawapressen för att få ett starkt intryck af, huru fast detta styckade Polen ännu håller samman, hur det polska folket ändå till sist är ett och odelbart, i olyckans tid kanske mer än i framgångens. Man är i Warszawa lika indignerad öfver preusseriets sturska brutalitet som i Posen, och man är glad att ha trogna vänner i Krakow, hvilka också ha många järn i elden borta i Wien. Hela Polen, inte mins det ryska, jublade öfver de diplomatiska snubbor, som den preussiska regeringen ådrog sig från den österrikiska på grund af ministern Rheinbabens odiplomatiska tal om galiziska förhållanden. Det gamla nationalhatet mot tyskarna har i nyaste tid funnit allt mer näring i Polen och är någonting helt annat än den fiendskap, hvarmed man betalar den ryska byråkratien för dess tyranni. Någon medfödd djup och bitter motvilja råder inte mellan polacker och ryssar, som ju måste sucka under samma ok. Den polska intelligensen skulle lefva i bästa samförstånd och kanske under fruktbar växelverkan med den ryska, om inte ett säreget förhållande trädde hindrande emellan. Den samhällsklass, som i Ryssland kallas för, den intelligenta, utmärker sig genom en våldsamt, stundom nästan naiv radikalism i åsikter

Efter fotograf.

SLOTTET WILLANOW UTANFÖR WARSCHAU.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

SIGISMUND III:s STATY PÅ SLOTTSPLATSEN I WARSCHAU.

och sträfvan. Den är allt sedan 1860-talet djupt irreligiös och nämner sig med stolthet i alla afseenden emanciperad. Den polska intelligensen däremot hänger i det stora hela fast vid fädernas tro och kyrkans gemenskap. Katolicismen sätter sin prägel på Polens hela kultur och bryter äfven hos de modärnaste fram genom den litterära dekadentismen. Den hänger ju också nära samman med det nationella själförsvaret både i det ryska och det tyska Polen.

Sienkiewicz, den polska litteraturens för närvarande oftast hörda namn, är ju i det fallet så god polack som någon. Både hans samfundsrömaner och hans historiska epopéer ha sprungit fram ur en human och förfinad religiös lifsåskådning. De ha ju skapat honom en ofantlig popularitet i hela Europa och allra mest i den slaviska världen. De ha inte

bara spridits i otaliga exemplar som bilagor till de illustrerade tidskrifterna i själfva Polen, de ha också tryckts i billiga ryska folkupplagor och säljas på gatorna i Moskva och Kiev, där för resten Tolstojs "Kreutzersonaten" egendomligt nog också är en mycket gångbar kolportörsartikel. Sienkiewicz är populär, men han är långt ifrån någon andlig ledare, någon nationell profet för sitt folk. Man kan höra bildade polacker uttala sig mycket ringaktande om hans litterära verksamhet, han är flitig som Kraszewski och skriver bättre

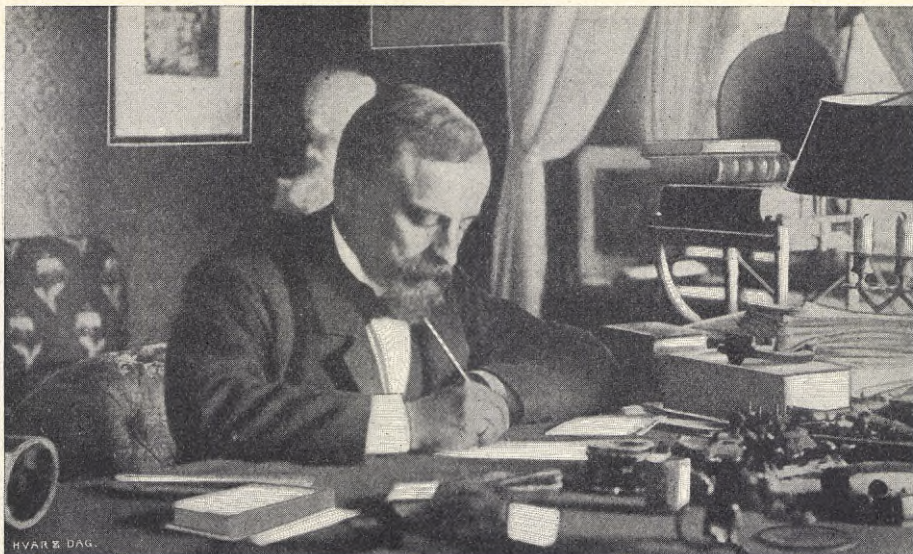

Efter fotograf.

WARCSHAU: Torget i Stare Miasto, («Gamla staden»).

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

Efter fotografi.

WARSCHAU: Henryk Sienkiewicz i sitt arbetsrum.

Kliché: Bengt Sjöqvistsparre.

historiska romaner än denne, men från Sienkiewicz's anspråkslösa diktarböning i Warszawa har aldrig kommit ett ord, till hvilket det polska folket lyssnat med samma andlösas intresse, med samma fruktan och bafvan, som det ryska kan känna inför de underliga budskapen från Jasnaja Poljana.

Polackerna kunde ju i dessa tider väl behöfva höra den profetiska tröstens ord, liksom de fordom så väl behöfde höra profetiska straffdomar. Det arma Warszawa, där ömsevis brutal rysk soldatesk och vildsinta blusmän äro herrar, där Lazienkis slott är stängdt och otillgängligt, där det inte mer finns ett spår af det glada lifvet på den berömlige kung Stanislaw Augusts tid... Warszawa är, trots allt vackert, med sina katedraler och palats, med Saxiska trädgården, med Ujazdowalléns praktfulla villastad, med Lazienki, ett sarmatiskt Bruxelles. Men lifvet är dött och traditionerna släppta, man hör talas om sträcker om bombattentat, men inte om dans och glada, sent slutande dryckeslag. ¶ ¶

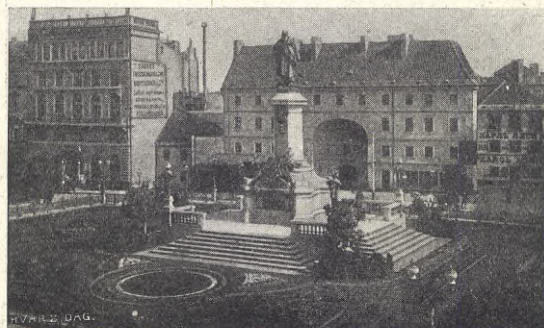
Man vandrar missmodigt bortåt Stare Miasto, den gamla staden, för att se om där ännu göms en doft af fordom, af den tid då Polen ännu var polskt. På Slottsplatsen står själfva konung Sigismund III med värjan i högra handen och korset i den vänstra; han är bättre på sin plats i Warszawa än den gamla ryska knekten Paskevitch, som också hugnats med en staty. Man passerar förbi den gamla ärevärdiga St. Jans katedral och kommer in bland trånga och krokiga gator. Här och där är ett ålderdomligt hus, med en illa medfaren helgonbild öfver porten, med en halft utplånad religiös sentens eller ett gammalt adligt vapen. Detta är verkligen det gamla Warszawa. Man vandrar vidare, gatorna äro ännu trånga, men byggnaderna förlora sin ålderdomliga karaktär. Här och där ser man en skylt med underliga krumelurer, som man inte kan läsa; genom en öppen dörr tränger en skarp lukt af hvitlök; alla människor man möter ha samma ansikts-typ och gå klädda i samma svarta kaftan och samma låga skärmössa. Man är midt i Warszawas judekvarter. Den judetyska rotvälskan ljuder oafbrutet i ens öron, man ser öfverallt judiska bodar och matställen, judiska tidningar salubjudas. Där ligger en bokhandel i ett gathörn, de olika volymerna äro samtliga tryckta med hebräiska typer, men på omslagen ser man Tolstojs, Gorkijs, Tjechovs, Sienkiewicz's bilder. Där inne kan man få köpa Nordaus och Herzls por-

trätt, och otaliga kort med vyer från det förlofvade landet och med bilder ur den gammaltestamentliga historien: Saul lyssnande till harpan, Salomo på sin tron, Susanna i badet, Josef i frestelsens stund.

De flesta bokkrämare i Warszawa äro judar. De ha till största delen slagit sig ner vid Det heliga korsets gata, där de stå utanför sina små ruskiga butiker och inbjuda de passerande till geschäft. Där råder dagen i ända ett evinnerligt schackrande och och prutande, de besökande äro mest studenter, luggslitna, orakade, långhåriga, ruskiga, ännu i dessa tider nyfikna på Büchners filosofi, Buckles historia och Pisarevs kritik...

När jag gått mig trött i Warszawa, tittar jag hellre in en stund hos en gammal polsk antikvarie, som lefver vid samma gata bland sina böcker och kuriosa. Han kan inte bara visa gamla sällsynta upplagor af Kromers krönika och Skargas predikningar, han berättar också gärna om sista polska upproret och hur det då såg ut i Warszawa år 1863 — inte mycket värre än nu, säger han med en suck, inte mycket värre. Och ur sina hemliga gömmor tar han fram en del luntor, broschyrer och proklamationer, af hvilka många äro af senare datum än 1863 och som han inte för allt i världen skulle vilja visa för den ofrefliga inspektör, som då och då kommer in och snokar efter förbjuden litteratur.

Oleg.

Efter fotografi.

WARSCHAU: Skalden Michiewicz's staty.

Kliché: Bengt Sjöqvistsparre.

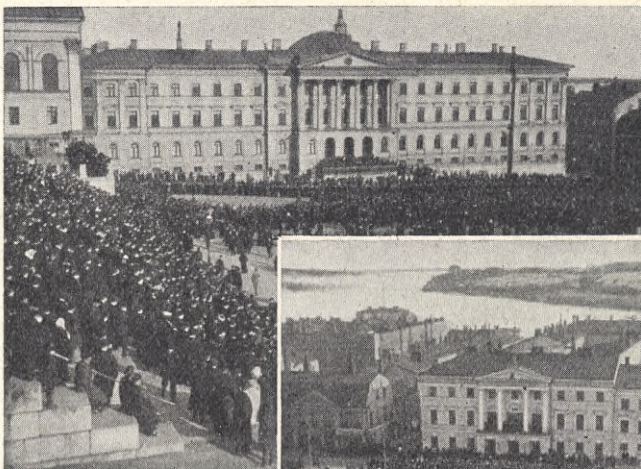

HVAR 2 DAG.

Efter fotografi. Kliché: Bengt Sjöforsparre.

PRINS HENRY AF ORLEANS, hvilken ombord å den i arktiska farvatten redan förut pröfvade ångaren »Belgica» skall leda en Nordpolsexpedition, afsedd att starta från Norge i början af maj. Expeditionen har icke för afsikt att öfvervintra.

ofta sker, ovillkorligen borde afskedas. I demonstrationen utanför poliskammaren detogo inemot 15000 personer.

HVAR 2 DAG.

DEMONSTRATION I HELSINGFORS MOT STADENS POLISVÄSENDE: Folkmassan å senatstorget utanför poliskammaren.

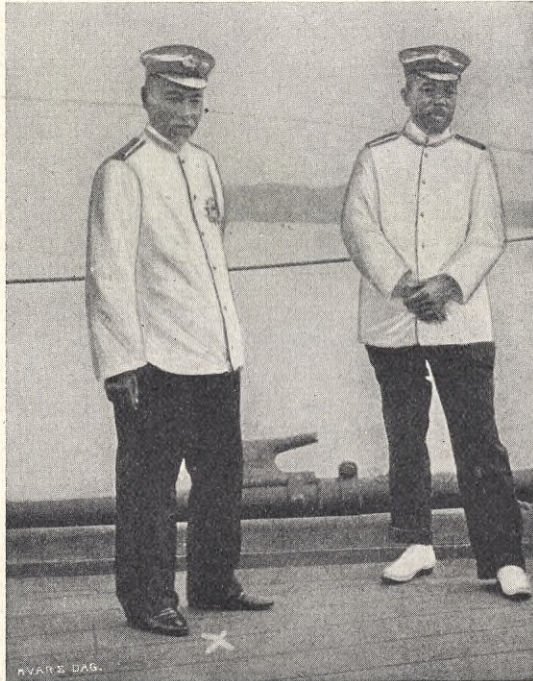
En söndag för ett par veckor sedan hölls i Helsingfors ett stort protestmöte riktadt mot stadens polisväsende. I det därefter följande demonstrationståget deltog omkring 5,000 personer. Tågets mål var poliskammaren, utanför hvilken af särskilda talare framhölls den uselhet och den samhällsförstörande anda, som nu för tiden är rådande inom stadens poliskår. Talarna framhöll, rusom en snar omorganisation af polisväsendet vore af nöden, äfvensom att de afstraffade individer, ur hvilkas led komplettering

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

TAMVURINI, ledaren af den mystiska militärkomplotten i Paris, som väckt mycken sensation, men hvilken, då Tamvurini gått mycket öppet tillväga, knappast torde vara att taga riktigt på allvar.

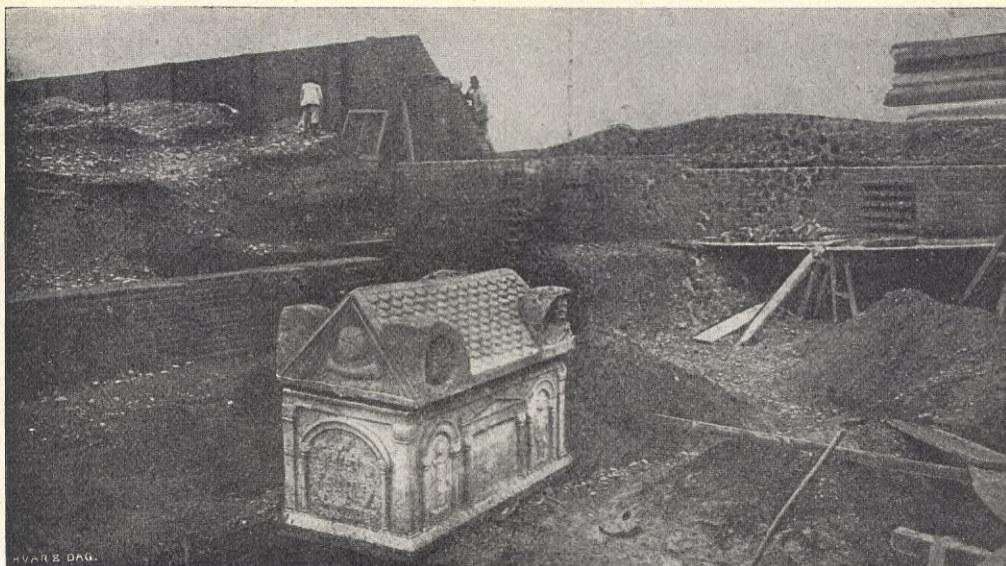

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

AMIRAL TOGO (X), den man som antagligen inom den närmaste framtiden kommer att definitivt afgöra frågan om Rysslands ställning på världshafven.

SARKO-
FAG FRÅN
ROMER-
SKA DEKA-
DENSTI-
DEN. i da-
garne fun-
nen nära
Milano.

Efter fotografi.

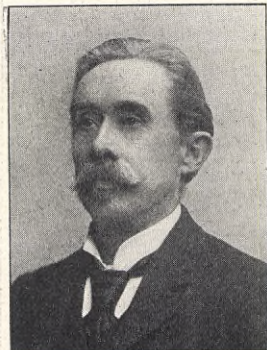
En intressant arkeologisk upptäckt är det som i dagarna gjorts i norra Italien, nära Milano. Man har funnit en präktig sarkofag, ögonskenligen härstammande från den romerska dekadentiden. Den kände arkeologen Sontambrioglio anser, att man har den sarkofag framför sig, hvilken hyste Theodosius den stores lik, innan detta fördes öfver till Konstantinopel.

*

På de härliga, breda marmortraporna som föra upp från Piazza di Spagna i Rom till kyrkan Trinita de' Monti samt de högre belägna kvarteren, synas under säsongen de flesta vackra för- och eftermiddagar unga och gamla målare-modeller i sina pittoreska italienska allmogedräkter. Här är det som konstnärerna finna dem och göra sitt val.

Det är ju en solig och uppfriskande bild vår amatörfotograf lyckats fånga!

TILLHÖR VECKANS PORTRÄTT-
GALLERI.

C. NORDQUIST.

65 år fylle den 11 april förste hofkapellmästaren Conrad Nordquist i Stockholm. Vi hänvisa till biograf och helsidesbild i H. 8 D. 32:III.

Amatörfotografi af Oscar A. Hagberg, Göteborg.

Kliché: Bengt Skjerveparre.

ROMERSKA MÅLARE-MODELLER.

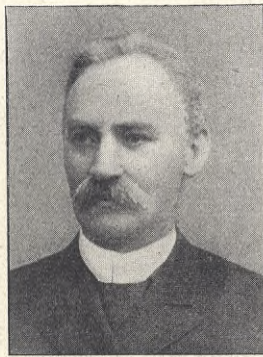

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

G. F. WALDENSTRÖM.

80 år fyllde den 7 april f. regementsläkaren, med lic. Gustaf Waldenström i Umeå. Född i Luleå, stud.-ex. 44, med. lic. 52, chir. mag. 53, reg.-läk. vid Västerbottens fältjägarkår 54—88. Stadsfullmäktig i Umeå 69—98, vice ordf. i hälsovårdsnämnden 02.

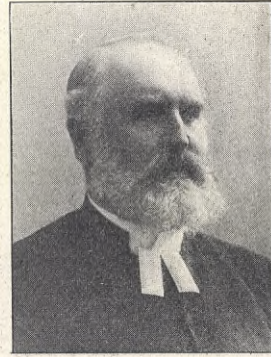
C. G. BERGMAN.

Folkskoleinspektören i Sthlm, fil. dr. Carl Gustaf Bergman fyllde den 8 april 65 år. Fil. kand. 67, fil. dr. 69, adjunkt och hufvudlärare vid Nya elementarskolan i Stockholm 68, rektor vid Beskowiska skolan därstädes 71, inspektör 88.

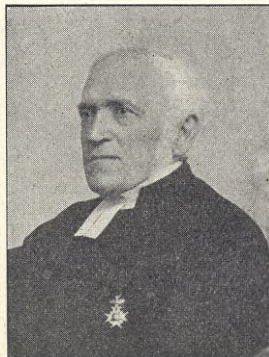
C. M. LAMBERG.

Fördelningsläkaren, med lic. Carl Mathias Lamberg i Göteborg, fyllde den 12 april 60 år. F. i nämnda stad, stud.-ex. 63, med. lic. 72, reg.-läkare 93, fördr. läkare III arméförd. 98. Led. af stadsfullm. sedan 95, ordf. i hälsovårdsnämnden sedan 95, ordf. i Allm. och Sahlgrenska sjukhusets styrelse sedan 97.

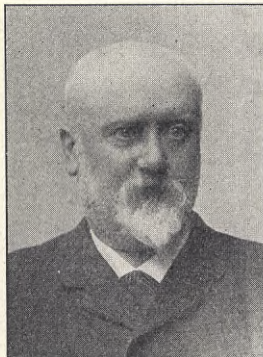
J. A. HEDENDAHL.

Kyrkoherden Johan Albin Hedendahl, fyllde den 7 april 55 år. Född i Kinnarunna, (Gbg o. Boh. l.) stud.-ex. 72, prakt. teol. ex. 75, prestvigd s. å. komminister 79, kyrkoherde i Kila 90, i Dunker (Strengn. stift) sedan 02.

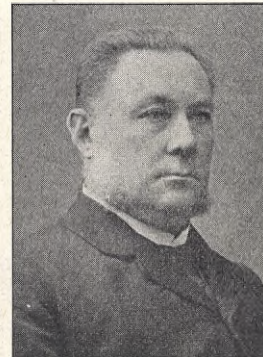
J. A. OLIN.

Kyrkoherden Johan Axel Olin i Malmö, fyllde den 11 april 80 år. Född i Stockholm, stud.-ex. 48, prästvigd 50, past.-ex. 56, kyrkoherde i Karlskrona 57, kontraktsprost i Östra kontr. 59, kyrkoherde i Malmö St. Petri sedan 64, inspektor för Malmö allmänna läroverk 64—95.

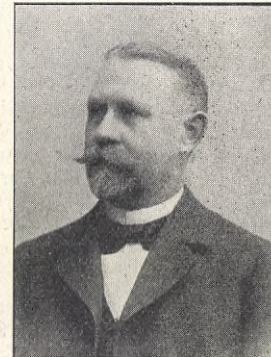
R. FRIES.

Den 5 april fyllde med. dr. Robert Fries 65 år. F. i Uppsala, stud.-ex. 58, med. lic. 67, med. dr. 68, s. å. doc. i prakt. med. vid Uppsala universitet, andre stadsläkare i Göteborg 69—78, öfverläkare vid försäkringsbolaget "Svea" 82. Sedan en del år bosatt i Uppsala.

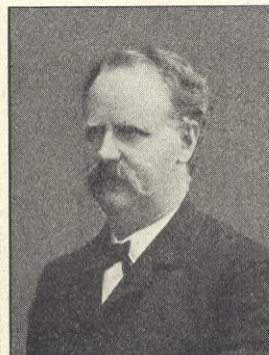
F. O. PETERSSON.

F. handlanden F. O. Petersson i Linköping, fyllde den 9 april 60 år. Synnerligen mångbetrodd i allmänna värt, är P. vice ordf. i Drätselkammaren och i hamnstyr. led. af stadsfullm. och af styrelsen för sparbanken, lasarettet m. m.

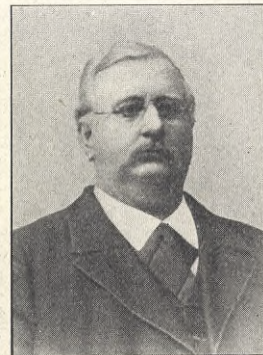
O. F. E. HÅKANSSON.

Praktiserande läkaren i Stockholm, med. lic. Olof Fredrik Ehrenfried Håkansson fyllde den 4 april 50 år. Studentex. 74, med. lic. 83, amanuens och underläkare vid K. Serafimerlasarettet 83—85. Utl. studieresor 85, 86. Sedan 86 praktiserande i hufvudstaden.

R. KUMLIEN. †

Den 2 april afled i Sköfde f. rektor Rustan Kumlien. F. 28 i Hårlanda (Skbgs l.) stud.-ex. 50, ord. kollega i Sköfde 66, t. f. rektor 83—93, led. af drätselkam. o. dess ordförande 73—75, led. af Sparbanksstyrelsen sedan 69.

M. G. SANDBERG. †

Den 4 april afled kronolänsmannen Malte Gotthard Sandberg vid 68 års ålder. F. i Ljungby köping, stud.-ex. 57, kam.-ex. 58, kronolänsman i Jemshögs distrikt sedan 64. Innehade ett flertal kommunala uppdrag.

K. F. HOLMBERG. †

Läkaren o. verkst. direktören för Aktieb. Sanatorievård, med. lic. Klas Filip Holmberg afled d. 5 april i Sthlm vid 35 års ålder. F. i Arboga stud.-ex. 89, med. lic. 99 därefter prakt. läk. i Arboga och i Göteborg; läk. v. Hemmet i lungsjuka i Gbg o. vid Haralds minne i Allngås samt sed. i år läkare vid Sanatorievård.

I HVAR 8 DAGS PRIS-TÄFLAN FÖR UTMÄRKTA SVENSKA ORIGINALMANER är prisbeloppet

Kr. 6,000 (Sextusen).

det största som någonsin utfästs i liknande täflan. Alla våra skriftställare inbjudas att deltaga. Täflingstiden utgår den 15 aug. 1905. Närmare bestämmelser återfinnas i H. & D. för den 25 dec. 1904.

Vi fästa emellertid särskild uppmärksamhet vid det oestergifliga villkoret, att till H. & D:s täflan inlämnadt arbete icke får ha förut varit annorstädes erbjudet eller till annan täflan insändt. Uttrycklig försäkran härom skall åtfölja namnsedeln.